

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 28 April 1884, kl. 2 e. m.

Betänkande, angående stämpelafgiften.

Följande framställningar rörande förändrade bestämmelser angående stämpelafgiften hafva af Riksdagens Kamrar till Bevillnings-Utskottet hänvisats, nemligen:

Kongl. Maj:ts proposition N:o 24, angående vissa ändringar i gällande föreskrifter rörande stämpelafgiften;

Herr *J. Wedbergs* inom Andra Kammaren väckta motion (N:o 76), angående befrielse för aktiebolag med ändamål att inköpa och besitta stadsfastighet för beredande af bostäder åt aktieegare från erläggande af ökad stämpelafgift vid lagfarande af köpeafhandling rörande dylik fastighet; samt

Herr *Aug. Bokströms* inom samma Kammare väckta motion (N:o 126), angående ändring af 8 § af Kongl. förordningen angående stämpelafgiften.

Derjemte har Kongl. Maj:t, genom remiss den 7 nästlidne månad till Utskottet, för den åtgärd hvartill Utskottet kunde finna anledning,

Bih. till Riksd. Prot. 1884. 5 Saml. 1 Afd. 5 Häft.

öfverlemnadt en från chefen för Skaraborgs regemente inkommen skrift, rörande ifrågasatt befrielse för indelt soldat från stämpelafgift i mål om utfående af löneförmåner, jemte Statskontorets och Konungens Befallningshafvandes i Skaraborgs län deröfver afgifna underdåniga utlåtanden.

Vid granskning af stämpelförordningens bestämmelser har Utskottet härförutom funnit anledning ifrågasätta förändrade föreskrifter i vissa fall. För de framställningar, hvartill Utskottet sålunda funnit skäl, får Utskottet nu redogöra, dervid iakttagande den i gällande förordning angående stämpelafgiften stadgade paragrafföljd.

§ 3.

Enligt 15 § i Konkurslagen skall, då offentlig stämning i konkurs utfärdats, Rätten eller Domaren genom särskilda kallelsebreff derom underrätta Kronans ombudsman och alla kända inländska borgenärer. Dylika kallelsebreff hafva i äldre stämpelförfattningar upptagits bland ej stämpelpliktiga handlingar; och har denna stämpelfrihet jemväl bibehållits i den under § 3 i Kongl. förordningen den 6 September 1883, angående stämpelafgiften, förekommande tariff. Det vore också uppenbarligen mindre lämpligt att med stämpel belägga en handling, som med post skall tillställas vederbörande utan något hans åtgörande, och för hvilken afgiften sålunda skulle utkrävas först sedan handlingen kommit vederbörande till handa.

Dylika särskilda kallelsebreff förekomma emellertid äfven i några andra fall, hvilka ej äro omförmälda i stämpelförordningen, ehuru frihet från stämpel äfven i dessa fall på samma grund synes böra ega rum. Så är i 3 § af Kongl. förordningen den 18 September 1862, om boskilnad och undanskiftande af egendom i makars bo, föreskrifvet, att offentlig stämning i boskilnadsmål skall så kungöras, som om dylik stämning i konkursmål är stadgadt, och torde denna föreskrift i allmänhet tillämpas så, att kände borgenärer särskildt underrättas om stämningen. Ett dylikt förfarande är vidare uttryckligen föreskrifvet i 11 § af Kongl. förordningen den 4 Mars 1862, om tioårig preskription och om årsstämning, med afseende å offentlig stämning, som i årsstämningsmål utfärdas. Enligt 100 § i utsökningslagen skall, då fast egendom försäljes å exekutiv auktion, auktionsförrättaren likaledes genom särskilda kallelsebreff om auktionen underrätta inteckningshafvare med flere fordringsegare.

På grund häraf hemställer Utskottet,

1:o.

att den under § 3 i förordningen angående stämpelafgiften förekommande rubriken »kallelsebreff i konkursmål» må erhålla följande förändrade lydelse:

»*Kallelsebreff* i mål angående konkurs, boskilnad, årsstämming eller försäljning af utnätt fast egendom *fritt.*»

Utskottets uppmärksamhet har blifvit fäst deruppå, att, ehuru Kongl. förordningen den 22 Juni 1883, angående en postsparbank för riket, uttryckligen stadgar, att vid första insättning af medel å postsparbankskontor en motbok utfärdad för den person, till förmån för hvilken insättningen eger rum, skall *afgiftsfritt* tillställas insättaren, det likväl ifrågasatts, huru vida icke dylik motbok borde vid utgifvandet beläggas med stämpel; och har till stöd härför blifvit åberopad den omständighet, att i stämpelförordningen icke förekommer något om stämpelfrihet för postsparbanks expeditioner, under det att 3 § i samma förordning uttryckligen stadgar dylik frihet för sådan motbok, som af direktion för sjömanshus utfärdas för sjöman.

Då emellertid det sålunda ifrågasatta förfarandet icke synes för enligt med ofvanberörda, af Kongl. Maj:t och Riksdagen beslutade stadgande derom, att nu ifrågavarande motböcker afgiftsfritt skola tillhandahållas vederbörande, vill Utskottet, till förekommande af all tvekan härutinnan, hemställa,

2:o.

att den under 3 § i förordningen angående stämpelafgiften förekommande rubriken »motbok med sjöman» må erhålla följande förändrade lydelse:

»*Motbok* utfärdad af direktion för sjömanshus eller af postsparbank *fri.*»

Innan nu gällande stämpelförordning trädde i kraft, skulle *patent-bref* förses med stämpel, beräknad efter 5 kronor för hvarje år af den tid, för hvilken patentet blifvit beviljadt, hvarjemte enligt expeditions-taxan för sådant bref erlades lösen med 9 kronor. Denna lösen, som ingick till statsverket, blef i nu gällande stämpelförordning utbytt mot stämpelavgift på så sätt, att den stadgade stämpelsatsen höjdes till 7 kronor för hvarje år af patenttiden.

Patent beviljas för närvarande på minst 3 högst 15 års tid i förhållande till uppfinningens beskaffenhet och vikt. I det af Riksdagen nyligen antagna förslag till förordning angående patent har deremot patenttiden för alla patent, med undantag af så kallade tilläggspatent, blifvit bestämd till 15 år, och komme således, med tillämpning af nu gällande grunder för stämpelavgiftens beräkning, sådan afgift hädanefter att för hvarje patentbref enligt regeln utgöras med 105 kronor, och hela kostnaden för erhållande af patent, med inberäkning af den särskilda afgift af 50 kronor, som enligt § 11 i författningsförslaget skall inbetalas vid hvarje ansökan om patent, att uppgå till icke mindre än 155 kronor. Då detta belopp dock uppenbarligen för en fattig uppfinnare blefve allt för betungande, samt med den allmänna patenttidens fixering till viss, för alla patent lika tid den nu stadgade grunden för stämpelbeloppets beräknande, eller den tid för hvilken patenträtt beviljas, komme att sakna all betydelse, har Kongl. Maj:t i ofvanberörda proposition, bland annat, föreslagit, att stämpelavgiften för patentbref måtte nedsättas till ett fixt belopp af 25 kronor.

Då den förändring, som Kongl. Maj:t sålunda ifrågasatt, synes vara af billigheten påkallad, hemställer Utskottet,

3:o.

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må besluta, att rubriken »patentbref» under § 3 i förordningen angående stämpelavgiften skall erhålla följande förändrade lydelse:
 »Patentbref 4 Afdelningen: 25 kronor.»

§ 6.

Denna paragraf lyder i gällande stämpelförordning sålunda:

»Så länge enligt gällande stadgande avgift, motsvarande viss procent af lönen, vid befordran utgöres af tjänsteman å bergsstaten till

Bergskollegii armbössa samt af Stockholms stads tjenstemän till stora barnhuset, skall den enligt denna Art. för fullmakter stadgade stämpelafgift för dessa tjenstemän minskas med ett mot nämnda afgifter svarande belopp.»

Sedan emellertid Riksdagen i skrifvelse till Konungen den 13 Juni 1883, med framhållande af det önskvärda i genomförandet af ett fullt likformigt användande af den allmänna fullmaktsstämpeln, hemställt, huru vida icke genom lämpliga åtgärders vidtagande ofvan återgifna undantagsstadgande kunde göras obehöfligt, så att de allmänna föreskrifterna angående stämpelafgifts utgörande vid befordran äfven blefve på Stockholms stads tjenstemän och tjenstemännen vid bergsstaten tillämpliga, så har genom Kongl. skrivelser till Kommerskollegiet den 21 December 1883 och till Öfverståthållareembetet den 31 i samma månad blifvit förordnadt, att ofvanberörda, till Bergskollegii armbössa och till allmänna barnhusinrättningen utgående afgifter från och med ingången af år 1884 skola upphöra.

Då ifrågavarande stadgande sålunda nu mera icke eger någon tillämplighet, hemställer Utskottet,

4:o.

att ofvanberörda, under 6 § i Kongl. förordningen den 6 Septemter 1883, angående stämpelafgiften, förekommande stadganden må ur författningen uteslutas.

Under förutsättning af bifall till hvad Utskottet under 4 punkten föreslagit, hemställer Utskottet vidare,

5:o.

att Riksdagen måtte besluta ej mindre, att samtliga paragrafer i förordningen angående stämpelafgiften från och med § 7 skola erhålla de ändrade paragrafnummer, som af ett uteslutande ur författningen af den nuvarande 6 § föranledas, än ock att de flerstädes i samma förordning förekommande hänvisningar till olika stadganden i författningen skola ändras till öfverensstämmelse med denna nya paragraf-följd.

Uti ofvan omförmälda skrift har chefen för Skaraborgs regemente anfört, huru som Konungens Befallningshafvande i Skaraborgs län den 30 sistlidne Januari meddelat utslag i anledning af en soldats klagan vid liqvitationsmöte samt dervid försett utslaget med 5 kronors stämpel, hvilken stämpelafgift chefsembetet blifvit anmodadt att affordra soldaten och till Konungens Befallningshafvande insända. Utan att ingå i pröfning, huru vida detta förfarande vore med gällande stämpelförordning öfverensstämmande, hade chefen ansett sig böra fästa uppmärksamheten på förhållandet, enär ifrågavarande afgift syntes honom både orättvis och för soldaten ytterst betungande. Den omständighet, att den indelte soldaten finge för sin anställning i kronans tjänst uppbära lön ej direkt af staten utan af sina rotehållare, framkallade nemligen ej så sällan tvister, som vid liqvitationsmöte anmäldes. Om då soldaten befundes hafva rätt i sitt klagomål, såsom i förevarande fall varit händelsen, och det omtvistade beloppet rörde sig om en summa af några få kronor, så vore glädjen att få sin rätt erkänd ringa, då soldaten skulle erlägga en stämpelafgift, lika stor eller kanske större än det omtvistade beloppet.

I den 27 sistlidne Februari afgifvet underdånigt utlåtande har Statskontoret förklarat sig anse den vidtagna åtgärden att med stämpel belägga ifrågavarande handling vara med gällande författning angående stämpelafgiften öfverensstämmande.

Konungens Befallningshafvande i Skaraborgs län har i den 20 sistlidne Februari afgifvet underdånigt yttrande anfört, bland annat, att uti föreliggande ärende länsstyrelsen, med godkännande i hufvudsakliga delar af soldatens anspråk på vissa honom förhållna löneförmåner, ålagt rotehållarne gemensamt, eller hvilken gälta gitte, att till soldaten utgifva ersättning för besvärskostnaden med 5 kronor; att då soldaten icke veterligen haft andra besvär i målet, för hvilka särskild ersättning synts erforderlig, det utdömda beloppet just utgjort lösen för länsstyrelsens resolution, hvilken lösen alltså drabbade soldatens vederdelomän och, såsom utdömd hos rotehållarne gemensamt, med all säkerhet kunde beräknas blifva honom godtgjord; att länsstyrelsen jemväl framdeles i liknande fall komme att tillse, att soldaten af tapande rotehållare tillerkändes godtgörelse för besluten åsatta stämplat, och att i fall, der soldatens klagan funnes helt och hållet obefogad, enahanda stämpelkostnad syntes icke utan skäl böra drabba honom sjelf; samt att den af chefsembetet åsyftade stämpelfrihet i tvistemål angående soldats rättigheter syntes Konungens Befallningshafvande icke

fullt öfverensstämma med de allmänna grunder, hvilka gjort sig gällande i den nya förordningen angående stämpelafgiften.

I hvad Konungens Befallningshafvande sålunda anført emot införandet af den ifrågasatta stämpelfriheten vill Utskottet instämma. Många fall kunna med lätthet påvisas, i hvilka det kan inträffa, att en person för utkräfvande af sin rätt måste erlægga en stämpelafgift, som öfverstiger värdet af hvad han blifver tilldömd, men denna omständighet kan uppenbarligen icke i och för sig utgöra tillräckligt skäl för att med afseende å alla dessa fall införa undantag från den allmänna regeln om stämpelafgifts utgörande vid anlitande af statens myndigheter. I allmänhet torde för öfrigt, likasom i förevarande fall, der klaganden har rätten å sin sida, kostnaden i sista hand icke komma att drabba honom utan hans vederpart. På dessa skäl, och då dragandet af tvister emellan soldater och deras rotehållare under offentlig myndighets pröfning endast undantagsvis torde förekomma, enär dylika tvister säkerligen i de allra flesta fall biläggas genom bemedling af vederbörande befäl, har Utskottet ansett ifrågavarande framställning icke böra föranleda någon åtgärd; hvilket Utskottet skolat

6:o.

för Riksdagen anmäla.

Herr *Bokströms* ofvan omförmälda motion är af följande lydelse:

»Enligt § 8 i gällande förordning angående stämpelafgiften skall stämpelbeläggning, som enligt samma förordning är föreskrifven för statsmyndigheternas expeditioner, icke ega rum i bevillningsmål och mål angående kronans ränta och tionde, så ock i frågor rörande debitering, afskrifning eller restitution af kronoutskylder eller andra afgifter till *staten*. Då expeditioner i mål, som angå kommunala och andra allmänna afgifter, deremot icke blifvit särskildt tillförsäkrade befrielse från stämpelbeläggning, så måste stämpelafgift af de i sådana mål rättelse sökande utkrävas.

I det underdåniga betänkande angående stämpelafgiften, som af dertill utsedde komiterade den 30 Augusti 1881 afgifvits, har, sid. 59, såsom skäl, hvarför i bevillnings- och debiteringsmål samt mål angående åsättande af ränta, kronotionde eller rotering frihet från stämpel medgifvits, blifvit anfördt, att de skattskyldige icke böra belastas med särskilda afgifter till staten för de handlingar, som erfordras för bestämmande af beloppet utaf deras skattebidrag.

Då grundsatsen om afgiftsfrihet för handlingar i mål, som afse bestämmandet af skattebidrag till det allmänna, redan förut är genom ofvan åberopade stadgande af Riksdagen erkänd; då det för de skattskyldige är af vida större vikt att få åtnjuta sådan afgiftsbefrielse i de vida allmännare förekommande målen, som afse bestämmandet af de kommunala skattebidragen, och då mig veterligen icke några skäl föreligga därför, att de i sådana mål rättelse sökande skola vidkännas särskild kostnad för att få sina skattebidrag bestämda; så får jag härigenom vördsamt föreslå, att senare delen af § 8 i förordningen angående stämpelafgiften må erhålla följande förändrade lydelse:

Frihet från stämpel enligt denna Art. eger jemväl rum i bevillningsmål och mål angående kronans ränta och tionde, så ock i frågor rörande debitering, afskrifning eller restitution af kronoutskylder, *kommunala eller andra allmänna afgifter*, markegångssättning, åsättande af rotering, anmärkning vid offentliga räkenskaper, redogörelse för allmänna medel, utsyning af skog å allmänning, eller ekars fällande å kronojord, tillverkning och inlösen af salpeter och tvist om värfning, äfvensom i ärenden, som anhängiggjorts hos Justitiekanslersembetet och Riksdagens Justitieombudsman.»

Herr Bokströms förslag är sålunda i sjelfva verket mera omfattande, än hvad dess motivering gifver vid handen, och innebär frihet från stämpel i frågor rörande debitering, afskrifning eller restitution af ej blott kommunala utan äfven alla andra allmänna afgifter, oafsedt om de utgöras till staten eller icke. Äfven med detta vidsträcktare innehåll har emellertid Utskottet ansett förslaget hafva skäl för sig. Ett särskildt fall rörande restitution af en sådan, till staten ej utgående allmän afgift har Utskottet under sina öfverläggningar haft tillfälle taga i öfvervägande.

I ett den 13 Oktober sistlidet år angående förslag till förordning om expeditionslösen afgifvet underdånigt utlåtande, hvaraf Utskottet haft tillfälle taga del, har nemligen Kommerskollegiet, bland annat, anført, att på grund af missuppfattning vid sjömanshusen af gällande bestämmelser angående den efter fartygs dräktighet beräknade afgift, som bör till sjömanshus erläggas för fartyg, som från svensk hamn afgår till Norge eller utrikes ort, inträffade understundom, att, då sådant fartyg under resan hade att anlöpa inrikes hamn, belägen inom annat tullkammardistrikt än den ursprungliga afgångshamnen, denna afgift fordrades för fartyget af sjömanshusen inom båda distrikten. När vederbörande fartygsbefälhafvare eller rederi, efter att sålunda hafva nödgats för samma resa erlägga dubbel afgift, med klagan här-

öfver vände sig till Kommerskollegiet för att erhålla förklarande, om hvilketdera sjömanshuset, som afgiften origtigt uppburit och alltså borde densamma återställa, utfärdades af kollegiet utslag för klaganden. Då ifrågavarande afgift vanligen utgjorde några få kronor, vore det enligt kollegiets åsigt obilligt, om vederbörande skulle för en sådan expedition erlägga stämpelavgift, hvilket dock med nuvarande bestämmelser i ämnet icke kunde undvikas.

Flera liknande fall, i hvilka utkräfvandet af stämpelavgift otvifvelaktigt komme att leda till befogade klagomåls undertryckande, skulle utan svårighet kunna anföras.

Herr Bokströms förslag innebär för öfrigt icke någon nyhet för vår stämpelbeskattning, utan endast en återgång till de stadganden, som tillämpades innan Kongl. förordningen den 6 September 1883 angående stämpelavgiften trädde i kraft. I äldre stämpelförfattningar var nemligen stämpelfrihet medgifven i alla *afskrifnings-* och *restitutionsmål* samt, med undantag endast för Kongl. Maj:ts resolutioner, utslag och domar, i alla *debiteringsmål*, oafsedt om de respektive afgifterna utgjordes till staten eller icke.

Då något mera vägande skäl för den inskränkta omfattning, som dessa stadganden i nu gällande stämpelförordning erhållit, icke synes kunna anföras, hemställer Utskottet,

7:o.

att Riksdagen, på sätt Herr Bokström i sin förevarande motion föreslagit, måtte besluta, att sista stycket af det under 8 § i gällande stämpelförordning nu förekommande stadgande måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Frihet från stämpel enligt denna Art. eger jemväl rum i bevillningsmål och mål angående kronans ränta och tionde, så ock i frågor rörande debitering, afskrifning eller restitution af kronoutskylder, *kommunala eller andra allmänna afgifter*, markegångssättning, åsättande af rotering, anmärkning vid offentliga räkenskaper, redogörelse för allmänna medel, utsyning af skog å allmänning, eller ekars fällande å kronojord, tillverkning och inlösen af salpeter och tvist om värfning, äfvensom i ärenden, som anhängiggjorts

hos Justitiekanslersembetet och Riksdagens Justitieombudsman.»

§ 9.

Vid sistlidet års riksdag föreslog Kongl. Maj:t, i afsigt att bereda statsverket de ökade inkomster, som påkallades af den då ifrågasatta reformen i vårt skattesystem samt försvarsväsendets utsträckning, bland annat, en betydande förhöjning i bouppteckningsstämpeln med flera stämpelsatser och i sammanhang dermed, att den enligt Art. III i då gällande bevillningsstadga utgående särskilda bevillning för gåfva, testamente, arf och fideikommiss skulle upphöra. I anledning af den utgång, som skatte- och försvarsfrågorna vid nämnde riksdag erhöello, förföll emellertid äfven frågan om beredande af ökade statsinkomster genom stämpelbeskattnings utsträckning, och beslöt Riksdagen i sammanhang dermed att bibehålla ofvanberörda särskilda bevillning samt inrymde bestämmelserna derom i den af Kongl. Maj:t föreslagna förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Ifrågavarande bestämmelser, hvilka på grund häraf nu återfinnas under litt. G §§ 8, 9 och 10 af Kongl. förordningen den 14 September 1883, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, äro af följande lydelse:

»G. Bevillningsafgift för gåfva, testamente, fideikommiss och arf.

§ 8.

1:o. För *gåfva* af *fast* egendom, med *full eganderätt* till sjelfva egendomen, erlägges en för hundra i bevillning.

2:o. För *testamente* af *fast* eller *lös* egendom, kapital eller fordringar, med *full eganderätt* till sjelfva egendomen eller kapitalet, erlägges en för hundra i bevillning.

3:o. För *fideikommiss* erlägges af hvar och en, som tillträder eller mottager fideikommitterad egendom eller såsom fideikommiss anslaget kapital, en för hundra i bevillning.

4:o. Från de i förestående momenter stadgade bevillningsafgifter *befrias*:

- a) efterlevande maka;
- b) skyldemän i rätt upp- och nedstigande led, äfvensom syskon eller deras afkomlingar;
- c) annan fjermare arfvinge för sin lagliga arfslott äfvensom för allt hvad derutöfver är gifvet, som icke uppgår till fem tusen kronor kapital;
- d) kyrka, akademi, vetenskapligt samfund, allmän skola eller annat allmänt undervisningsverk, stipendiifond, pensionsanstalt, sjuk- och fattigvårdsinrättning jemte annan from stiftelse; samt
- e) hvar och en annan, då värdet af den gifna egendomen eller kapitalet icke uppgår till fem tusen kronor.

5:o. För arf af fast eller lös egendom, som icke öfvergår till skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller deras afkomlingar, utan till fjermare arfvinge, erlägges en af hundra i bevillning, när arfsbeloppet uppgår till fem tusen kronor.

§ 9.

Vid utgörande af bevillning för gäfvä, testamente, fideikommiss eller arf beräknas värdet å fast egendom efter senaste bevillningstaxering och å lös egendom efter skedd bouppteckning, mätismannaordom eller domarens pröfning.

Då fideikommiss öfvergår till person, som, enligt 3 mom. i § 8, är skyldig därför erlägga bevillning, bör nya fideikommissinnehafvaren inom ett år från fideikommissets tillträdande hafva till vederbörande uppbördsman antingen inbetalt den stadgade bevillningen eller ock, derest tvist om fideikommissrätten uppstått, ställt godkänd borgen för bevillningens erläggande senast inom ett år sedan tvisten blifvit genom laga kraftegende beslut afgjord. Underlåter han sådant fullgöra, böte tio procent af bevillningens belopp, hvilka böter tillfalla åklagaren.

För öfrigt kommer, i afseende på kontrollen af all gäfvö-, testaments- och arfsbevillnings vederbörliga beräkning, erläggande och redovisande, att iakttagas hvad i derom särskildt utfärdad författning är eller varder stadgad.

§ 10.

Bevillningsafgift för testamente eller arf erlägges, antingen der den person, som efterlemn timer den testamenterade eller arfallna egendomen, senast varit mantalsskrifven, eller ock der behörigen godkänd

borgen för afgiften blifvit stäld. För fideikommiss skall bevillnings-afgiften utgöras der den fideikommitterade egendomen finnes, eller ock å annan ort, der dylik borgen för afgiften blifvit aflemnad.»

I ofvan omförmälda proposition har Kongl. Maj:t emellertid åter upptagit förslaget om utbytande af nämnda bevillning mot stämpel-afgift samt i sådant syfte, under förklarande det Kongl. Maj:t icke ifrågasätter, att den enligt ofvanberörda förordning utgående bevillning för gåfva, testamente, fideikommiss och arf vidare bör utgöras, föreslagit följande förändrade bestämmelser med afseende å stämpelafgiften för bouppteckningar, fideikommissbref om fast egendom, afhandlingar om gåfva af fast egendom samt testamente om dylik egendom:

»Följande enskilda handlingar skola förses med stämpel på sätt här nedan stadgas:

Bouppteckning skall, då den för inregistrering hos domstol företes, vara försedd med stämpel till nedannämnda belopp:

då arflåtaren efterlemnat bröstarfvinge: 50 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet; samt

då arflåtaren efterlemnat fjermare arfvinge eller afidit utan känd arfvinge: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet.

Befrielse ----- fordras.

Såsom ----- behållningen.

Byte ----- egendom.

 Certeparti ----- Skuldebref.

Fideikommissbref om fast egendom; lika med Testamente om fast egendom.

Fraktslut ----- Certeparti.

 Förvärf ----- egendom.

Gåfva af fast egendom: afhandling derom skall, då den för lagfart företes, vara försedd med stämpel till nedannämnda belopp:

då egendomen gifvits till skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, till syskon eller deras afkomlingar eller ock till kyrka, akademi, vetenskapligt samfund, allmän skola eller annat allmänt undervisningsverk, stipendiifond, pensionsanstalt, sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde; samt

i annat fall: 1 krona 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.

Der afhandling om gåfva, utan tillägg till eller förändring i stadgade villkor, öfverlätas inom den för lagfart föreskrifna tid, räknadt från första fånget, och inom samma tid för lagfart företes, eger stämpelbeläggning rum allenast för sista fånget; och bör der- vid stämpelafgiftens belopp enligt ofvan stadgade grunder beräknas såsom hade egendomen från gifvaren omedelbart öfvergått till den, som på grund af sista fånget deraf varder innehafvare.

Se för öfrigt §§ 11, 14 och 16.

Gåfva af fartyg — — — — dräktighet.

Skuldebref — — — — jernväg.

Testamente om fast egendom skall, då det för lagfart företes, vara försedt med stämpel till nedannämnda belopp:

då egendomen i testamente gifvits till efterlevande make, skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, syskon eller deras afkomlingar eller ock till kyrka, akademi, vetenskapligt samfund, allmän skola eller annat allmänt undervisningsverk, stipendiifond, pensionsanstalt, sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde; samt

i annat fall: 1 krona 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.

Se för öfrigt §§ 11, 14 och 16.

Undantagskontrakt — — — — egendom.»

Med afseende å ifrågavarande handlingar gäller för närvarande, att *bouppteckningar* skola, då de för inregistrering hos domstol företes, vara försedda med stämpel till belopp af 50 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet, oafsedt huru vida arflåtaren efterlemnade bröstarfvingar eller icke. Derjemte är stadgadt, och häruti har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon ändring, dels att befrielse från bouppteckningsstämpeln skall ega rum, då behållningen i boet ej uppgår till 1,000 kronor, dels ock att såsom behållning i boet skall, der make lever efter, anses endast hvad som återstår efter afdrag af den efterlevandes giftorätt, hvilken, ehvad den utgör mer eller mindre, bör beräknas till hälften af behållningen. *Fideikommissbref, gåfvobref och testamenten om fast egendom* äro för närvarande underkastade samma stämpelafgift som afhandlingar om köp af fast egendom eller, vid lagfart i allmänhet, 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.

På sätt i det propositionen bilagda utdrag af statsrådsprotokollet för den 30 sistlidne Januari erinras, är kontrollen öfver ofvanberörda särskilda bevillningsafgifters behöriga utgörande, enligt Kongl. kungö-

relse den 11 December 1811, sålunda fördelad, att medan vederbörande *uppbördsmän* åligger tillse, att afgift till behörigt belopp varder erlagd af dem, hvilkas skyldighet att erlägga bevillning är känd, äro *domstolarne* pligtige att vaka deröfver, att ingen må undandraga sig sådan bevillningsskyldighet — blott hvad fideikommiss beträffar åligger hela kontrollen uppbördsmännen, hvarföre för detta fall böter för underlåtenhet att göra föreskrifven anmälan om mottagande af fideikommiss äro stadgade. — Dessutom tillkommer det *Kammarrätten* att medelst granskning af de förteckningar, ej mindre uppbördsmännen än domstolarne äro skyldige att årligen afgifva, undersöka, huru vida dessa myndigheter behörigen fullgjort sina åligganden.

Det otillfredsställande i denna kontroll, sådan den för närvarande är anordnad, har vid flera tillfällen blifvit framhållet af statsrevisorerna, liksom ock af skatteregleringskomitén. Vid föreliggande ärendes föredragning inför Kongl. Maj:t har Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet med afseende härå erinrat, bland annat, att i författningarne saknades hvarje föreskrift om skyldighet för den, som mottagit gåfva, testamente, fideikommiss eller arf, att till uppbördsmannen ingifva, jemte förbindelsen om skattens erläggande, sådana handlingar, att uppbördsmannen deraf kunde utröna, huru vida skattens belopp blifvit riktigt beräknad. Att uppbördsmannens uppgift härigenom i hög grad försvårades vore gifvet, likasom det icke heller kunde förnekas, att den i mom. 1 af nådiga kungörelsen den 13 Februari 1863 skattskyldig medgifna rätt att välja huru vida han vill inbetala afgiften till uppbördsmannen i den ort der arflåtaren eller testamentsgifvaren o. s. v. varit senast mantalsskrifven eller i den ort der den skattskyldige sjelf vore boende, måste motverka uppbördsmannens verksamhet för öfvervakande att afgifterna varda behörigen inbetalta. Och då hvarje underdomstol vore skyldig att årligen till så väl Landshöfding som Hofrätt insända förteckningar på bevillningsskyldiga testamenten m. m., samt hvarje uppbördsman vore pliktig att till Landshöfdingen årligen insända dels vid uppbördsårets slut redogörelse öfver bevillningen, dels inom Januari månads utgång förteckning å alla af honom meddelade attester och qvittenser rörande aflemnade förbindelser å bevillningen eller inbetalta afgifter, hvarefter Landshöfding och Hofrätt hade att insända dessa förteckningar och redogörelser till Kammarrätten, uppkomme härigenom en skriftvexling, som väl måste anses allt för vidlyftig och betungande i förhållande till det jemförelsevis ringa belopp skatten inbringade, medan den ändock vid saknaden af förpligtelse för den skattskyldige att förete de för skattens beräknande erforderliga handlingar

icke satte Kammarrätten i stånd att på ett fullt tillfredsställande sätt utöfva sin kontrollerande verksamhet.

Enligt hvad af statsrådsprotokollet jemväl inhemtas, afgaf Kammarrätten, i syfte att bereda en verksammare kontroll å erläggande och redovisande af bevillningsafgifterna för gåfva, testamente, fideikommiss och arf, den 30 Maj 1879 underdånigt förslag till ny författning i ämnet, öfver hvilket förslag Statskontoret och Öfverståthållareembetet sedermera sig yttrat. Kammarrätten föreslog härvid skyldighet för gåfvo- och testaments- eller arftagare äfvensom för fideikommissarie att till uppbörds mannen aflemna afskrift af gåfvobrefvet, testamentet, bouppteckningen eller fideikommissförfattningen, hvarjemte föreslagits, att antalet af de redogörelser, som böra af vederbörande myndigheter afgifvas, måtte minskas genom underdomstolarnes befriande från skyldigheten att insända ofvan omförmälda förteckning till Hofrätten samt sammanslagning till en af de två redogörelser, uppbörds männen hittills haft att afgifva. Statskontoret har, lika med två reservanter inom Kammarrätten, föreslagit att den valfrihet i fråga om uppbördsman, som hittills tillkommit skattskyldig, måtte upphävas genom en föreskrift att anmälan om erhållande af gåfva, testamente, arf eller fideikommiss alltid bör ske hos uppbörds mannen i den ort, der gifvare, testator eller arflåtare senast varit mantalsskrifven eller der fideikommisset är beläget, hvarförutom Statskontoret hemställt om åläggande för den skattskyldige att till uppbörds mannen ingifva, förutom afskrift af gåfvobref, testamente, fideikommissförfattning eller bouppteckning, jemväl öfriga för bevillningsafgiftens beräknande erforderliga handlingar.

Med afseende å hvad sålunda blifvit föreslaget, har Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet framhållit, att genom de ifrågasatta bestämmelserna visserligen den kontroll, som åläge uppbörds männen och Kammarrätten, om än fortfarande i förhållande till skattens afkastning förbunden med allt för omständliga former, borde blifva så verksam och tillika så förenklad, som med naturen af den ifrågavarande skatten vore förenligt, men att den svaga punkten i det nuvarande kontrollsystemet låge icke så mycket i det sätt, hvarpå uppbörds männen och Kammarrättens kontroll vore anordnad, som fastmera i de funktioner, i afseende på kontrollen, som vore domstolarne tillagda, hvilken punkt icke blifvit och icke heller kunde blifva i embetsverkens författningsförslag berörd. Domstolarne åläge nemligen att tillse, det ingen undandroge sig skyldigheten att erlägga bevillning för gåfva, testamente eller arf, och att för sådant ändamål hålla hand deröfver, att behöriga förbindelser å afgiftsbeloppet vore fogade vid till domstolen

ingifna hithörande handlingar. Denna del af kontrollen vore den ojemförligt viktigaste, ty om densamma försummades, måste det komma att bero af en tillfällighet, om en underlåtenhet att fullgöra bevillningsskyldigheten komme till uppbördsmannens kännedom, och af det sätt, hvarpå denna kontroll utöfvades, berodde således huru vida den för uppbörden af denna skatt anordnade procedur kunde fylla sitt ändamål. Men härvid vore att märka, att, medan å ena sidan de fall, i hvilka afgift kunde ifrågakomma till utgörande, och undersökning följaktligen borde af domstolen anställas, vore synnerligen talrika och snart sagdt dagligen förekommande, vore å andra sidan de fall, i hvilka afgiften verkligen borde utgå, ytterst sällsynta. Hvarje bouppteckning, som till domstolen ingåfves, hvarje testamente, som derstädes bevakades, och hvarje gåfvobref om fast egendom, derå lagfart söktes, måste granskas för utrönande, huru vida förhållandet mellan arflåtare och arftagare, testamentsgifvare och testamentstagare, gifvare och gåfvotagare varit sådant, att bevillning skulle utgöras, men, sedan under tidernas lopp antalet undantag från bevillningsskyldigheten äfvensom det bevillningsfria minimum så ökats, att numera efterlevande make, ascender, descendenter, syskon och deras afkomlingar äfvensom kyrkor samt undervisnings- och välgörenhets- med flere inrättningar vore från bevillning frikallade, och belopp understigande 5,000 kronor bevillningsfria, kunna årtionden förgå, utan att domstolen finge tillfälle att tillämpa författningen. Det kunde icke anses med det allmännas intresse förenligt, att domstolarne, som vore öfverhopade med andra, för samhället långt viktigare göromål, belastades med ifrågavarande vidlyftiga granskningsarbete, och det kunde ej heller vara egnadt att ingifva förvåning, om vid ett sådant missförhållande mellan det stora antalet tillfällen, då kontrollen borde vara verksam, och de få fall, då något med kontrollen åsyftadt förhållande förefunnes, kontrollen efter hand slappades. Huru åter domstolarne fullgjorde sin granskningsskyldighet, kunde i följd af förhållandenas natur ej blifva föremål för någon ytterligare kontroll. Dertill komme att i en mängd fall, der bevillning borde utgöras, domstolarne aldrig finge ett dylikt ärende under sin handläggning. Ett testamente behöfde icke hos domstol bevakas, utan kunde blifva lika giltigt genom arfvingarnes utan föregången bevakning dertill lemnade godkännande. I sådant fall undandroge sig testamentstagaren ifrågavarande bevillning helt och hållet, och något tillfälle till kontroll förefunnes icke ens. Då uppbörden af ifrågavarande bevillning emellertid icke kunde försiggå utan domstolarnes medverkan vid kontrollen — ty påföljden af böter, som vid underlåtenhet att anmäla öfvergång af fideikommiss vore lämp-

lig, kunde svårigen anses tillräckligt verksam i fråga om gåfva, testamente eller arf — men nämnda kontrollfunktions bibehållande hos domstolarne hvarken med afseende å rättskipningens intressen eller ur synpunkten af kontrollens effektivitet syntes önskvärdt, återstode ej annan utväg än att undersöka, huru vida för uttagandet af den särskilda beskattning, som ansetts böra drabba vissa slag af egendomsöfvergång, ej annan form än den nuvarande så kallade testamentsbevillningen stode att finna. Det vore känt, att flera slag af handlingar, som rörde transaktioner eller förhållanden af beskaffenhet att föranleda till utgörande af testamentsbevillning, äfven vore underkastade beskattning under form af stämpel. Vid sådant förhållande framstälde sig otvunget frågan, huru vida icke jemväl bevillningsavgifterna för gåfva, testamente, fideikommiss och arf skulle kunna under sistnämnda form uppbäras. De fördelar, som vore förenade med ett sådant utbyte af bevillningen mot stämpelbeskattning, låge i öppen dag. I stället för den nuvarande fristående skatten, som kräfde en själfständig, med tunga former arbetande kontrollapparat, hvilken måste hållas i ständig verksamhet, men med afseende på sällsyntheten af de fall, då bevillning utgjordes, merendels arbetade så att säga i luften, komme att träda en skatt, som, under form af förhöjning i en redan bestående, och utan att kräfva annan kontrollapparat än den för stämpelskatten i allmänhet förefintliga, med i regeln osviklig säkerhet komme att drabba skatteföremålet, så snart detta visade sig. Och för den skattskyldige, som enligt nu gällande bestämmelser måste i och för skattens erläggande fullgöra en mängd ganska besvärliga föreskrifter, såsom skyldigheten att upprätta löftesskrift om skattens utgörande i behörig tid, att anskaffa borgen härför, att aflemna löftesskriften till uppbördsmanen, att vid testamentet, bouppteckningen eller gåfvobrefvet, då handlingen till rätten ingåfves, bilägga uppbördsmanens attest om löftesskriftens mottagande, att hos uppbördsmanen årligen anmäla de hinder, som mötte för skattens erläggande, och slutligen att hos uppbördsmanen inbetala skatten, borde det blifva en lättnad att, med befrielse från alla dessa formaliteter, få fullgöra sin betalningsskyldighet i sammanhang med erläggandet af den stämpelavgift, som i alla händelser skulle utgå. Hvad gåfva och testamente af fast egendom beträffade, mötte icke något hinder att genom lagfartsstämpelns förhöjning till 1 krona 60 öre i de fall, då bevillning hittills bort erläggas, uttaga ersättning för denna skatt. Den nuvarande skattskyldigheten blefve härvid bibehållen oförändrad, och förändringen gälde endast *formen* för skattens utgörande. För att förebygga ett kringgående af skatten genom ett sådant anlitande af den

medgifna rätten att inom lagfartstiden stämpelfritt å annan person transportera erhållen gåfva af fast egendom, att mellan gifvaren och den tillämnade gåfvotagaren inskjutes en med gifvaren i sådant led beslägtad person att endast den lägre stämpeln borde af denne utgöras, erfordrades allenast föreskrift, att i detta fall stämpelafgiften skulle beräknas såsom hade egendomen omedelbart öfvergått från gifvaren till den, som på grund af transporten deraf blefve innehafvare. På samma sätt kunde bevillningen för *fideikommiss*, bestående i *fast* egendom, utbytas mot stämpel. Dervid skulle endast den skilnad inträda, att fideikommissarien genom förändringen komme att beröfvas den honom jemlikt § 9 i Kongl. förordningen den 14 September 1883 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner medgifna rättigheten att låta med bevillningens inbetalning anstå under ett år från fideikommissets tillträdande. Grunden för denna rättighet, som först medgafs genom bevillningsförordningen den 17 Maj 1861, vore att söka deruti, att det för tillträdaren af ett fideikommiss ofta måste vara förbundet med rätt mycken svårighet att, innan han ännu någon afsevärd tid innehaft fideikommisset, kunna anskaffa de för erläggande af bevillningsbeloppet erforderliga medel. Härvid borde dock icke förbises, att då ifrågavarande stadgande i bevillningsförordningen infördes, var bevillningen för fideikommiss bestämd till 5 procent af egendomens värde, hvaremot densamma numera vore satt till allenast 1 procent af samma värde. De svårigheter, som i berörda afseende kunde för fideikommissarie uppstå, syntes derföre numera icke vara af den betydighet, att de borde afhålla från genomförande af den i öfrigt önskvärda förändringen. Vidkommande åter testamente, fideikommiss och arf af *lös* egendom saknades allmänt gällande föreskrift om skyldighet att till rätten ingifva någon handling, hvari det till grund för skattens utgörande liggande rättsförhållandet funnes omförmäldt, och här erbjöde sig följaktligen ej heller samma utväg för utbytande af bevillningen mot stämpel som vid gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom. Arf af *fast* egendom skulle visserligen lagfaras, men då stämpel vid lagfart af arffallen egendom i allmänhet icke egde rum, kunde det icke vara lämpligt att särskildt för nu ifrågavarande, endast sällan förekommande fall införa sådan. Att, om bevillningen för gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom utbyttes mot stämpel, låta för öfriga fall, då bevillning enligt nu gällande stadganden borde utgå, denna skatteform qvarstå, kunde emellertid icke vara skäl. Den svårhandterliga och dock med afseende på effektiviteten otillfredsställande kontroll, denna skatteform påkallade, gjorde densamma olämplig och stode ej i något rimligt för-

hållande till den ganska ringa afkastning, statskassan upphemtade af hela denna skatt. För den nuvarande bevillningen af gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom skulle beredas vederlag genom det ofvan antydda utbytet af bevillningen mot stämpel, men det låte sig icke utredas, i hvad mån bevillningen för sistnämnda fall bidroge till den statsinkomst, som hittills uppstått af bevillningen för gåfva, testamente, arf och fideikommiss i dess helhet. Att helt och hållet efterskänka den statsinkomst, denna bevillning hittills lemnat i andra fall än då ett fullt equivalent utbyte mot stämpel kunde ega rum, vore emellertid ej tillrådligt, helst en betydligare del af den hittills varande testamentsbevillningen antagligen utgjorts just vid testamenten af lös egendom. På grund häraf hade det till sistlidne Riksdag framställda förslaget om testamentsbevillningens utbytande mot en höjd stämpel å bouppteckningar ansetts åter böra upptagas, samt i sådant syfte en mindre förhöjning i den nu stadgade bouppteckningsstämpeln föreslagits för de fall, då bröstarfvingar icke lefde efter. I sådana sterbhus, der bröstarfvingar funnes, ifrågakomme det mera sällan, att egendom vore borttestamenterad under sådana förhållanden, som nu betingade testamentsbevillning, och någon anledning funnes således icke att låta dylika sterbhus drabbas af en skatteförhöjning såsom vederlag för testamentsbevillningen. Den föreslagna förhöjningen komme visserligen, att drabba åtskilliga arfvingar, som för närvarande vore befriade från utgörande af särskild bevillning, nemligen skyldemän i rätt uppstigande led samt syskon och deras afkomlingar, men mot denna förhöjning för dem borde någon gensaga så mycket mindre kunna göras, som derigenom åt den inom arfsbeskattningen vanliga regeln, att arfsskatten borde graderas i förhållande till släktskapsledens aflägsenhet, komme att beredas en visserligen i och för sig obetydlig, men dock något mer än hittills utsträckt tillämpning. *Hela* den så kallade testamentsbevillningen inbragte under åren 1878—1882 i årligt medeltal 27,878 kronor 66 öre. Om fördelningen af detta belopp mellan de olika, under detta slag af bevillning fallande skatteföremålen föreläge deremot inga uppgifter. Om en förhöjning i stämpeln för vissa slag af bouppteckningar skulle ega rum, syntes emellertid denna förhöjning svårigen kunna bestämmas till lägre belopp än 10 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet. En dylik förhöjning kunde, enligt hvad af skatteregleringskomitén verkställda beräkningar gåfve vid handen, antagas inbringa en summa af 21,510 kronor. Om också vid jemförelse med den siffra, som uttryckte afkastningen af *hela* den så kallade testamentsbevillningen, detta belopp må hända kunde antagas vara något, om ock obetydligt

högre, än det, för hvilket ersättning genom förhöjning i bouppteckningsstämpeln borde beredas, finge dock icke förgätas, att utan tvifvel ett icke obetydligt belopp testamenterad, fideikommitterad och ärfd egendom hittills undandragit sig beskattning till följd af bristande kontroll.

Slutligen har Departementschefen erinrat, att för närvarande bevillningsfrihet åtnjötes för gåfva, testamente, fideikommiss och arf, som i värde icke uppginge till 5,000 kronor. Med fästadt afseende derå, att testamentsbevillningen borde direkt utbytas mot stämpel endast i fråga om gåfva, testamente och fideikommiss af fast egendom, vid hvilka en jemförelsevis högre skatteförmåga kunde hos den skattskyldige förutsättas, hade emellertid anledning saknats att förorda upptagandet af motsvarande undantag från den föreslagna nya lagfartsstämpeln.

Såsom af det ofvan anförda framgår, är det, bland de af Kongl. Maj:t ifrågasatta förändringarne i stämpeltariffen för enskilda handlingar, endast den föreslagna höjningen i visst fall af bouppteckningsstämpeln, som innebär någon ökad beskattning. I samtliga öfriga fall har den hittills utgående särskilda bevillningen endast blifvit utbytt mot en motsvarande stämpelafgift. I betraktande af så väl den ifrågasatta skatteförhöjningens relativa obetydlighet som ock det önskvärda i att afskaffa den nu utgående så kallade testamentsbevillningen med dess nödvändigtvis bristfälliga och dock i förhållande till skattens afkastning öfverdrifvet komplicerade kontrollapparat, har Utskottet icke ansett någon betänklighet böra möta mot antagande af Kongl. Maj:ts förslag jemväl i hvad det afser bouppteckningsstämpelns höjande; och hemställer Utskottet på grund häraf

8:o.

att Riksdagen, med förklarande att den jemlikt Kongl. förordningen den 14 September 1883 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter nu utgående bevillning för gåfva, testamente, fideikommiss och arf med ingången af år 1885 skall upphöra, måtte besluta, att de under § 9 i förordningen angående stämpelafgiften nu förekommande rubrikerna »Bouppteckning», »Fideikommissbref om fast egendom», »Gåfva af fast egendom» samt »Testamente om fast egendom» skola, i öfverensstämmelse

med hvad Kongl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit, erhålla följande förändrade lydelse:

Bouppteckning skall, då den för inregistrering hos domstol företes, vara försedd med stämpel till nedannämnda belopp:

då arflåtaren efterlemnade bröstarfvinge: 50 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet; samt

då arflåtaren efterlemnade fjermare arfvinge eller afidit utan känd arfvinge: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen i boet.

Befrielse från stämpel eger likväl rum, der behållningen i boet icke uppgår till 1,000 kronor; skolande för bouppteckning, som till underdomstol i stad ingifves, från det belopp, hvartill stämpeln efter nu stadgad beräkningsgrund uppgår, afdragas ett belopp, motsvarande den för bevis om bouppteckningens inlemnande och inregistrering vid domstolen bestämda lösen, äfven om på grund af gällande författning dylik lösen ej må fordras.

Såsom behållning i boet skall, der make lever efter, anses endast hvad som återstår efter afdrag af den efterlevandes giftorätt, hvilken, ehvad den utgör mer eller mindre, bör beräknas till hälften af behållningen.

Fideikommissbref om fast egendom; lika med *Testamente om fast egendom*.

Gåfva af fast egendom: afhandling derom skall, då den för lagfart företes, vara försedd med stämpel till nedannämnda belopp:

då egendomen gifvits till skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, till syskon eller deras afkomlingar eller ock till kyrka, akademi, vetenskapligt samfund, allmän skola eller annat allmänt undervisningsverk, stipendiifond, pensionsanstalt, sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde; samt

i annat fall: 1 krona 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.

Der afhandling om gåfva, utan tillägg till eller förändring i stadgade vilkor, öfverlåtes inom den för lagfart föreskrifna tid, räknadt från första fånget, och inom samma tid för lagfart företes, eger stämpelbeläggning rum allenast för sista fånget; och bör dervid stämpelafgiftens belopp enligt ofvan stadgade grunder beräknas såsom hade egendomen från gifvaren omedelbart öfvergått till den, som på grund af sista fånget deraf varder innehafvare.

Se för öfrigt §§ 10, 13 och 15.

(motsvarande §§ 11, 14 och 16 i gällande förordning.)

Testamente om fast egendom skall, då det för lagfart företes, vara försedt med stämpel till nedannämnda belopp:

då egendomen i testamente gifvits till efterlevande make, skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, syskon eller deras afkomlingar eller ock till kyrka, akademi, vetenskapligt samfund, allmän skola eller annat allmänt undervisningsverk, stipendiifond, pensionsanstalt, sjuk- eller fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse: 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde; samt

i annat fall: 1 krona 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde.

Se för öfrigt §§ 10, 13 och 15.

(motsvarande §§ 11, 14 och 16 i gällande förordning.)

Sedan Riksdagen fattat beslut i fråga om Utskottets under 8 punkten här ofvan gjorda hemställan, vill Utskottet göra den framställning om förändrad lydelse af Kongl. förordningen den 14 September 1883 angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, som af Riksdagens beslut kan påkallas; hvilket Utskottet skolat

9:o.

för Riksdagen anmäla.

I ofvan omförmälda motion, N:o 76, inom Andra Kammaren har Herr J. Wedberg, med hvilken Herrar A. V. Åbergsson och A. Hedin instämt, erinrat, hurusom frågan, huru den mindre bemedlade stadsbefolkningen lämpligast skall kunna förvärfva bostäder med tryggad besittningsrätt, länge utgjort föremål för lifligt meningsbyte och ifriga sträfvanden. En utväg att lösa detta så viktiga problem hade dock under de senaste åren utfunnits, i det åtskilliga bostadsföreningar organiserats till aktiebolag, i hvilka hvarje delegare genom innehaf af en aktieserie tillförsäkrats ständig nyttjanderätt till en viss lägenhet i den fastighet, bolaget förvärfvat eller ärnade förvärfva. Ett tiotal dylika aktiebolag funnes redan inom hufvudstaden, och det vore att förmoda, att de flesta härvarande bostadsföreningar, sedan en gång olägenheterna och vådorna af deras nuvarande organisation blifvit för dem uppenbara, skulle följa exemplet, derest ej några hämmande band lades på en sådan utveckling. Detta hade dock, enligt motionärens åsigt, skett genom det i nu gällande stämpelförordning vid sistlidet års riksdag införda stadgandet, att stämpel å köpeafhandling om fast egendom, på grund hvaraf lagfart sökes för aktiebolag, som icke drifver bankrörelse, bör vara belagd med stämpel af 1 krona 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde, eller draga dubbelt så hög stämpelafgift, som af annan sökande erlägges. Då stadsfastigheterna, särskildt inom rikets större städer, i allmänhet betingade högre pris, vore ifrågavarande tillökning i lagfartskostnaden af ej ringa betydelse; och vore det att befara, att många bostadsföreningar, hellre än att underkasta sig denna utgift, skulle föredraga att fortfarande vara i saknad af en i rättsligt hänseende hållbar grund för ordnandet af ledamöternas inbördes rättsförhållande. På grund häraf föreslår Herr Wedberg, att aktiebolag, med ändamål allenast att inköpa och besitta stadsfastighet för beredande af bostäder åt aktieegarne, måtte befrias från erläggande af ökad stämpelafgift vid lagfarande af köpehandling rörande dylik fastighet.

Grunden för ofvanberörda förhöjning i lagfartsstämpeln är, på sätt motionären jemväl framhållit, att söka deruti, att fast egendom antagits i allmänhet stanna längre tid i aktiebolags än i enskilda personers ego. Såsom ofvan blifvit nämnt, har emellertid denna högre stämpelbeskattnings i ett fall ansetts icke böra tillämpas, nemligen i fråga om aktiebolag, som drifver bankrörelse; och detta af det skäl, att grunden för beskattningen här ej förefinnes, enär dylika bolag i allmänhet icke ega under längre tid besitta annan fastighet än som erfordras för bankens inrymmande, under det de dock ofta kunna vara nödsakade att för kortare tid förvärfva äfven andra fastigheter.

Skälet för det af motionären föreslagna undantag skulle deremot vara ett helt annat, för sjelfva beskattningsprincipen fullkomligt främmande, nemligen önskvärdheten af att, med hänsyn till det behjertansvärda och allmännyttiga i de ifrågakomna bolagens ändamål, icke genom öfverdrifven beskattning motverka dylika bolags uppkomst.

Ehuru det väl med skäl kan sättas i fråga, om icke det motiv, som föranledt den högre beskattningen af aktiebolag, eller fastighetens förblifvande i samma hand under en längre tidsfölgd, just med afseende å de bolag, hvilka med motionärens förslag afses, eger långt större tillämplighet än i fråga om flera andra under aktiebolagets form förekommande associationer, som för ett eller annat ändamål förvärfva fastigheter, skulle dock Utskottet icke tveka att föreslå förändrade bestämmelser i det af motionären förordade syfte, derest det verkligen kunde befaras, att ifrågavarande högre stämpelafgift kommer att motverka en lycklig lösning af frågan om bostadsföreningarnes organisation. Just den af motionären åberopade omständighet, att stadsfastigheter i allmänhet betinga högre pris än annan fast egendom, synes emellertid berättiga till den slutsats, att vid en så pass betydande affär som ett husköp eller byggnadsföretag i någon af de större städerna en tillökning i kostnad af endast 6 kronor på tusendet icke kan spela någon mera afsevärd rol, samt att sålunda motionärens farhåga är ogrundad. Detta antagande synes äfven vinna stöd deraf, att enligt hvad Utskottet inhemtat af de 14 bolagsordningar för bostadsaktiebolag här i Stockholm, hvilka sedan början af år 1882 blifvit af Kongl. Maj:t fastställda, icke mindre än 5 fastställts under de tre första månaderna af innevarande år och således efter det den förhöjda lagfartsstämpeln börjat tillämpas. Härtill kommer, att, under det å ena sidan svårigen lär kunna påvisas något skäl, hvarför ett aktiebolag med ändamål att bereda bostäder åt bolagets delegare skulle gå miste om den ifrågasatta förmånen, om bolaget derjemte hade någon annan allmännyttig uppgift, exempelvis att anskaffa billiga lifsförnödenheter med mera dylikt, kan det å andra sidan, äfven med den af motionären föreslagna begränsning, icke förebyggas, att jemväl bostadsaktiebolag bildade af förmögnare personer, hvarpå exempel nyligen härstädes förekommit, blefve befriade från den högre afgift, som eljest med skäl af dem borde utkrävas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer Utskottet,

10:o.

att Herr Wedbergs ifrågavarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Enligt äldre stämpelförfattningar skulle afhandlingar om *skogsafverkning* karteras efter samma grund som köpebref om fast egendom, och skulle denna stämpelavgift ovilkorligen utgöras, oberoende deraf, huru vida afhandlingen företeddes inför offentlig myndighet eller icke. I det inom Finansdepartementet utarbetade förslag till kungörelse angående stämpelavgiften, hvilket lades till grund för Kongl. Maj:ts proposition i ämnet vid sistlidet års riksdag, stadgades deremot stämpelavgift för dylik afhandling endast för det fall, att den för vinnande af in-teckning företeddes, eller att betalning på grund af afhandlingen hos offentlig myndighet söktes. I förstnämnda fall skulle stämpelavgiften utgå med 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af hvad för rättigheten blifvit utfäst, i senare fallet åter skulle afhandlingen för-ses med stämpel lika med skuldebref. Kongl. Maj:t, som i ofvanberörda proposition för åtskilliga fall ifrågasatt införandet af handlingars stämpelbeläggning oberoende af deras företeende hos offentlig myndighet, ansåg sig emellertid icke böra i sammanhang härmed föreslå upphäfvandet af redan be-fintliga stadganden om vissa handlingars förseende med stämpel i sådan ordning och föreslog på grund häraf, att de äldre bestämmelserna om stämpel för afhandling om skogsafverkning måtte med några jem-ningar bibehållas oförändrade. I hufvudsaklig öfverensstämmelse här-med var äfven Bevillnings-Utskottets förslag i ämnet affattadt, hvilket af Andra Kammaren godkändes.

Inom Första Kammaren anmärktes emellertid, att afhandlingar om skogsafverkning ofta upprättades vid tillfällen, då synnerlig svårig-het måste möta vid att anskaffa de föreskrifna stämplarne, och beslöt denna Kammare på grund häraf, att afhandling om skogsafverkning endast skulle vara underkastad stämpelavgift, då den för intagande i vederbörande myndighets protokoll företeddes. Efter företagen gemen-sam omröstning blef detta äfven Riksdagens beslut, och ifrågavarande bestämmelser erhö-lo på grund häraf i nu gällande stämpelförordning följande lydelse:

»*Skogsafverkning*: afhandling derom skall, då den för intagande i vederbörande myndighets protokoll företes, för-ses med stämpel af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af hvad för rättigheten blifvit utfäst

eller, om detta icke blifvit i afhandlingen till visst belopp bestämdt, af 6 öre för hvarje fullt antal af 10 ar utaf det upplåtna skogsskiftet.»

Detta stadgande synes emellertid Utskottet vara, så väl till innehåll som affattning, mindre lyckligt valdt. Oafsedt det oklara i uttrycket »då den för intagande i vederbörande myndighets protokoll företes», synes det näppeligen kunna uppvisas något skäl, hvarför ett skogsafverkningskontrakt, på grund hvaraf *betalning* sökes hos offentlig myndighet, skall vara underkastadt annan stämpelavgift än andra fordringsbevis. Med anledning häraf och då deremot, på sätt de komiterade, hvilka inom Finansdepartementet utarbetat ofvan omförmälda förslag till författning, också anmärkt, med afseende å den frändskap, som i vissa fall förefinnes emellan ett skogsafverkningskontrakt och ett köpeafstal, stämpelavgiften för sådant kontrakt vid *inteckning* synes böra bibehållas vid dess nuvarande, med stämpeln för köpeafhandling lika belopp, har Utskottet ansett att, då afhandling om skogsafverkning icke vidare skall vara underkastad stämpelavgift vid upprättandet, bemälde komiterades förslag är att föredraga framför nu gällande bestämmelser; och hemställer Utskottet på grund häraf,

11:o.

att rubriken »Skogsafverkning» må erhålla följande förändrade lydelse:

»*Skogsafverkning*: afhandling derom skall, då den för vinnande af *inteckning* företes, vara försedd med stämpel af 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af hvad för rättigheten blifvit utfäst, eller, om detta icke blifvit i afhandlingen till visst belopp bestämdt, af 6 öre för hvarje fullt antal af 10 ar utaf det upplåtne skogsskiftet.

Sökes på grund af afhandlingen hos offentlig myndighet *betalning*, skall afhandlingen vara belagd med särskild stämpel lika med *Skuldebref*.»

§ 20.

Beläggningsstämplar finnas enligt denna paragraf att tillgå å belopp vexlande från 10 öre till 500 kronor, och äro dessa belopp i allmänhet afpassade efter de oftast förekommande stämpelavgifterna. För statsdepartementens och öfriga till femte afdelningen hörande myndigheters expeditioner, hvilka för närvarande i allmänhet äro underkastade

en stämpelafgift af 20 kronor, saknas emellertid motsvarande beläggingsstämpel, hvilket antagligen är beroende på ett förbiseende vid den förhöjning i nämnda stämpelafgift, som vid sistlidet års riksdag egde rum. Då klagan häröfver försports, vill Utskottet hemställa,

12:o.

att det under ifrågavarande paragraf nu förekommande stadgande må erhålla följande förändrade lydelse:

»Stämplor skola vara att tillgå af följande slag, nemligen:

a) helarksstämplor å 50 öre samt 1, 1,25, 1,50, 2 och 3 kronor; samt

b) enkla och dubbla beläggingsstämplor å 10, 15, 20, 25, 30, 40, 50, 60 och 75 öre samt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 20, 25, 50, 75, 100, 200 och 500 kronor.»

§ 42.

Enligt hvad af ett vid Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag angående ändring i 72 § Riksdagsordningen fogadt utdrag af statsrådsprotokollet för den 18 innevarande månad inhemtas, har Kongl. Maj:t under nämnda dag, i syfte att bereda möjlighet för en tidigare granskning af statsverkets räkenskaper, bland annat beslutat åtgärder, hvarigenom länens landsböcker hädanefter kunna till Kammarrätten inkomma inom utgången af Mars månad.

I sammanhang härmed torde äfven tiden för afgifvande af landtränsmästarnes stämpelredogörelser samt Statskontorets redogörelse öfver stämpeluppbörden i Stockholm, hvilka redogörelser för närvarande skola inom den 1 Maj aflemnas, länsredogörelserna till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande samt Statskontorets redogörelse till Kammarrätten, böra ändras så, att dessa redogörelser kunna till Kammarrätten inkomma samtidigt med landsboksräkenskaperna, och hemställer Utskottet på grund häraf,

13:o.

att det under § 42 i förordningen angående stämpelafgiften nu förekommande stadgande må erhålla följande förändrade lydelse:

»Landtränteriets för kalenderår upprättade räkning öfver stämpeluppbörden jemte tillhörande verifikationer skall före utgången af nästföljande Januari månad vara till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande aflemnad vid vite för landträntmästaren af 1 krona för hvarje dag, han derutöfver med räkningen uteblifver.

Vid lika påföljd åligger stämpelkassören att före utgången af Februari månad hafva till Statskontoret aflemnat sin uppbördsredogörelse för nästförflutna kalenderår med tillhörande verifikationer.

Öfver stämpeluppbörden inom hvarje län har landskontoret att afgifva redogörelse, likaledes med kalenderår afslutad, hvilken redogörelse, åtföljd af ränteriräkningen, försäljningsräkningarne och instrumenten öfver de hos försäljningsmännen hållna inventeringar, skall inom *den 15 Mars* vid ofvannämnda vite för landskamreraren vara till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfverlemnad för att till Kammarrätten insändas.

I Stockholm har Statskontoret att öfver stämpeluppbörden afgifva för kalenderår afslutad redogörelse, hvilken, jemte stämpelkassörens redogörelse, försäljningsräkningarne och instrumenten öfver de hos försäljningsmännen hållna inventeringar, bör *vid samma tid som landsboksräkenskaperna* till Kammarrätten öfverlemnas.»

Stockholm den 25 April 1884.

På Utskottets vägnar:

A. G:son Bennich.

Reservationer:

vid Utskottets hemställan under 10 punkten:
af Herrar *Björnstjerna* och *E. G. Boström*.